

Handläggare
Sara Wrethed
Telefon: 08-50818230

Till
Farsta stadsdelsnämnd
2024-03-07

Utredning om parkskötsel i egen regi

Redovisning av uppdrag från nämnden

Förvaltningens förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens utredning om parkskötsel i egen regi.
2. Stadsdelsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att påbörja förberedelserna för ett övertagande av parkskötseln i egen regi från och med 1 oktober 2026.

Sammanfattning

Farsta stadsdelsnämnd har gett förvaltningen i uppdrag att utreda förutsättningarna för parkskötsel i egen regi. Idag utförs parkskötseln av en upphandlad entreprenör. Avtalet med entreprenören löper ut hösten 2026.

Utgångspunkten för förvaltningens utredning har varit att uppskatta vad det skulle kosta att driva parkskötsel i egen regi. Detta ställs mot de kostnader vi hade 2023. Vi har också uppskattat kostnader för initiala investeringar och vilka ökade driftskostnader vi får under övergångsåret.

Förvaltningens utredning visar att parkskötsel i egen regi skulle vara ekonomiskt fördelaktigt, men att de ekonomiska vinsterna är relativt små. Förutom den ekonomiska aspekten ser förvaltningen flera andra fördelar med att organisera driften i egen regi – tidsvinster, större flexibilitet att prioritera och pröva nytt, bättre kontinuitet och högre kvalitet.

Bakgrund

I verksamhetsplanen för 2023 gav Farsta stadsdelsnämnd förvaltningen i uppdrag att ”påbörja utredningen att utföra parkskötseln i egen regi”, och en utredning inleddes. I kommunfullmäktiges budget för 2024 utvidgades uppdraget till samverkan med angränsande stadsdelsnämnder: ”Stadsdelsnämnderna Farsta och Enskede-Årsta-Vantör ska

gemensamt utreda förutsättningarna för samt förbereda inför att påbörja driften av natur- och parkskötsel i egen regi från 2025 i de park- och naturområden som stadsdelsnämnderna ansvarar för.”

I nämndens verksamhetsplan för 2024 finns även denna precisering av uppdraget: ”Enskede Årsta Vantörs, Farstas och Skarpnäcks stadsdelsnämnder har idag parkskötsel upphandlat och arbetet utförs av privata aktörer. År 2023 påbörjade Farsta stadsdelsnämnd en utredning om att utföra parkskötseln i egen regi. Under 2024 ska även Enskede Årsta Vantörs och Skarpnäcks stadsdelsnämnder utreda frågan. Målsättningen ska vara att komma igång med verksamhet i egen regi så fort som praktiskt, ekonomiskt och avtalsmässigt möjligt. De tre nämnderna ska samarbeta i själva utredningsarbetet. De ska också titta på möjliga samverkansområden när driften utförs i egen regi – lokaler, maskiner, specialistfunktioner etcetera.”

Stadsmiljöuppdraget idag

Inom stadsdelsområdet finns 28,8 miljoner kvadratmeter park- och grönområden med 39 lekplatser, 7 parklekar, 4 plaskdammar, 7 mil parkväg, 2 strandbad, flera hundrastgårdar och utegym etcetera. Idag har förvaltningen tre medarbetare som arbetar med skötsel och investeringar av stadsdelsområdets parker och grönområden. De medarbetarna har titeln parkingenjör och landskapsarkitekt. När det kommer till den löpande skötseln av park- och grönområden, är uppgiften för förvaltningen att beställa och följa upp de tjänster som nämnden har upphandlat. Utöver det ingår administration, remissvar, ekonomisk uppföljning, dialog med medborgare, investeringsprojekt, naturvårdsprojekt, samarbeten i samband med stadsbyggnads- och exploateringsprojekt med mera. Samtliga medarbetare rapporterar idag direkt till avdelningschef.

Följande tjänster inom driften är i dagsläget upphandlade och utförs av privata entreprenörer:

- parkskötsel och barmarksrenhållning
- vinterväghållning
- arboristtjänster
- skötsel av plaskdammar
- vattenprovtagning
- besiktningar av lekplatser och utegym

Uppdraget från nämnden är begränsat till parkskötsel (den första punkten ovan) och förvaltningen bedömer att det är lämpligt att fortsätta upphandla privata entreprenörer för övriga punkter ovan. Därutöver bedömer förvaltningen att vissa specifika parkskötseltjänster eventuellt bör upphandlas, till exempel ängsslätter, vassröjning och skötsel av grönytor utmed trafikleder.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsutveckling med stöd från avdelningen för HR och ekonomi. Underlag har inhämtats från andra stadsdelsförvaltningar som har liknande utredningsuppdrag samt från Skärholmens stadsdelsförvaltning som redan i dagsläget driver sin parkskötsel i egen regi.

Ärendet

Utgångspunkten för förvaltningens utredning har varit att uppskatta vad det skulle kosta att driva parkskötsel i egen regi. Detta ställer vi mot dagens kostnader för personal och upphandlade tjänster. Beräkningarna utgår från 2023 års löne- och kostnadsläge. Därefter gör vi en uppskattning av vilka initiala investeringskostnader och ökade driftskostnader som uppstår under övergångsåret till egen regi. Vi redovisar också en enkel tidplan och möjliga samarbeten med andra stadsdelsförvaltningar. Avslutningsvis går vi igenom de fördelar vi ser med parkskötsel i egen regi samt de risker som finns.

Beräkningarna presenteras nedan. Kostnaderna för parkskötsel är indelade i fem poster:

1. Bemanning
2. Maskiner och utrustning
3. Lokaler och ytor ute
4. Förbrukningskostnader
5. Upphandlade tjänster

1. Bemanning

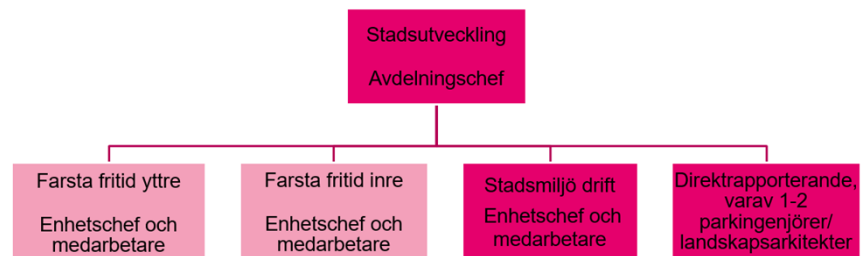
För att få en uppskattning av hur stor bemanning som krävs har vi jämfört storleken på våra park- och grönområden med Skärholmens stadsdelsområde. Skärholmens stadsdelsnämnd har sedan flera år parkskötst i egen regi. I stort kan man konstatera att summan av park- och grönytor i Farsta är ungefär dubbelt så stor som Skärholmens – 28,8 miljoner kvadratmeter i Farsta jämfört med 15 miljoner kvadratmeter i Skärholmen. Skärholmen har fyra tillsvidareanställda och två säsongsanställda yrkesarbetare, vilket vi avrundat till fem på helåret. Därutöver tar Skärholmen emot personer inom olika arbetsmarknadsåtgärder.

Med utgångspunkt från Skärholmens nuvarande bemanning för parkskötsel har vi därför uppskattat vårt behov av personal till det dubbla. Vi har räknat med totalt tio yrkesarbetare, varav sex park- och trädgårdsarbetare, en maskinförare, en hantverkare, två lagförmän och en enhetschef. Utöver det finns möjlighet att ta emot personer inom olika arbetsmarknadsåtgärder och ferieungdomar.

Därtill har vi räknat med en parkingenjör/landskapsarkitekt som jobbar med parkinvesteringsprojekt och annat som inte direkt rör

driften. Troligen finns det dessutom utrymme för ytterligare en landskapsarkitekt som kan finansieras av projektmedel, men den resursen ingår inte i kalkylen. Med genomsnittliga lönenivåer i 2023 års löneläge och med arbetsgivaravgifter summerar vi kostnaden för bemanning till 7,5 miljoner kronor årligen.

Vi föreslår att bemanningen organiseras enligt skissen nedan, det vill säga att en enhetschef får ansvar för driften i egen regi och personalansvar för yrkesarbetarna, medan de en eller två parkingenjörerna/landskapsarkitekterna ligger kvar som direktrapporterande till avdelningschefen. Exakt antal medarbetare, exakta kompetenser och organisation kan förstås ändras vid ett eventuellt genomförande.

Preliminär organisationskiss för avdelningen för stadsutveckling.

2. Maskiner och utrustning

Maskiner och annan utrustning är initiala investeringar, som därefter belastar driftsbudgeten genom kapitalkostnader (avskrivning och internränta¹). En initial investering är också iordningställande av en lokal (se nedan). Vissa fordon kan leasas och belastar på så vis driftsbudgeten. Det är många olika maskiner och utrustning som vi bedömer skulle behövas – allt från traktorer och golfbilar till röjsågar och krattor. Priset för maskiner och utrustning avgörs vid en upphandling, men genom offertförfrågningar och webbsökningar uppskattar vi att investeringskostnaden uppgår till 6,2 miljoner kronor, vilket ger kapitalkostnader på 1,1 miljoner kronor år 1. Kapitalkostnaderna minskar år för år. För fordon som istället kan leasas uppskattar vi kostnaden till 560 000 kronor årligen.

Driftskostnaden för inköpta och leasade maskiner och utrustning blir därmed cirka 1,7 miljoner kronor år 1, för att därefter minska något årligen i den del som gäller kapitalkostnader.

Vissa maskiner kan delas med andra nämnder som har parkskötsel i egen regi. Vissa maskiner kan säljas efter att de är avskrivna och ger på så sätt en intäkt. I våra kalkyler har vi inte räknat med vare sig delade maskiner eller intäkter från försäljning av maskiner.

3. Lokaler och ytor ute

Förvaltningen uppskattar att verksamheten skulle behöva ett garage med verkstad och tvätthall om cirka 200 kvadratmeter. Garaget måste ha möjlighet att kunna förvara viss mängd bränsle, vilket ställer krav på säkerhet. Därtill behövs helst två personalutrymmen á cirka 50 kvadratmeter för ombyte och rast. Eventuellt kan åtminstone ett av personalutrymmena samlokaliseras med någon av nämndens nuvarande verksamheter, till exempel på Edö eller Tuben som har omklädningsrum i källaren. Efter att ha inhämtat prisuppgifter från olika håll får vi en genomsnittlig hyra per kvadratmeter på 1 650 kronor och år. Det ger en årlig kostnad för lokaler på 495 000 kronor, som vi i detta sammanhang väljer att avrunda till 0,5 miljoner kronor.

Förutom lokaler behöver verksamheten ytor ute. Det är ytor för kompost, material, redskap och kanske en byggbod. I dagsläget finns en sådan yta vid Sandåkravägen i Sköndal, men på sikt kommer den troligen att försvinna i samband med planerad stadsutveckling. I så fall kommer exploateringsnämnden att ersätta oss med en annan iordningställd yta. Eventuellt skulle ytterligare en yta om cirka 2 400 kvadratmeter behöva iordningställas med stängsel, grindar, el, och markbeläggning. Förvaltningen uppskattar den investeringskostnaden till 1,5 miljoner kronor. Det är en typ av investering som kan täckas med parkinvesteringsmedel som nämnden tilldelas varje år.

4. Förbrukningskostnader

Årligen behöver verksamheten också en budget för löpande förbrukningskostnader, det vill säga löpande avgifter och förbrukningsvaror. Det rör sig om el och avgifter för avfall samt vatten, redskap, verktyg, plastsäckar, gödsel, jord, fröer, färg, bränsle etcetera. Vi beräknar de kostnaderna till 2,5 miljoner kronor årligen. I dagsläget har vi 141 000 kronor i elkostnader och 110 000 kronor i vattenförbrukning, totalt avrundat till 0,3 miljoner kronor.

5. Upphandlade tjänster

Som nämnts tidigare föreslår förvaltningen att ett antal tjänster fortsatt upphandlas från privata utförare, även om parkskötsel bedrivs i egen regi. I tabellen nedan har vi listat dessa tjänster tillsammans med dagens kostnader. I posten specifika parkskötseltjänster ingår ängsslätter, vassröjning och skötsel av grönytor utmed trafikleder.

Upphandlad tjänst	Årlig kostnad, mnkr
Vinterväghållning ²	3,2
Arboristtjänster	0,3
Plaskdammar och vattenprovtagning	0,6
Specifika parkskötseljänster	0,8
Summa	4,9

Total uppskattad kostnad

Förvaltningen har ovan redovisat våra beräkningar för fem kostnadsposter – bemanning, maskiner och utrustning, lokaler och ytor ute, förbrukningsmaterial samt upphandlade tjänster. Vi sammanställer detta i tabellen nedan och jämför samtidigt med dagens kostnader.

Poster	Idag	Egen regi
Bemanning	1,9	7,5
Maskiner och utrustning	0	1,7
Lokaler och ytor ute	0	0,5
Förbrukningskostnader	0,3	2,5
Upphandlade tjänster	15,5	4,9
Summa	17,7	17,1

Kostnader i mnkr, 2023 års löne- och kostnadsläge

Som tabellen visar skulle drift i egen regi bli uppskattningsvis 0,6 miljoner kronor billigare per år än fortsatt entreprenaddrift, med reservation för att alla belopp utom kostnaden för dagens upphandlade tjänster bygger på ungefärliga uppskattningar.

Övergångsåret 2026

Nämndens nuvarande avtal om parkskötsel löper ut den 30 september 2026. Om nämnden väljer att därefter bedriva parkskötsel i egen regi uppstår dubbla driftskostnader under ett par månader inför övertagandet – dels för upphandlad entreprenör, dels för nya medarbetare, lokaler och maskiner.

Å andra sidan krävs inte full bemanning för egenregidriften under de sista månaderna 2026, inte heller en komplett maskinpark. Vi har räknat med halverad bemanning under övergångsåret. Tabellen nedan visar en uppskattning av driftskostnader under övergångsåret, med utgångspunkt från samma utgiftsposter som ovan.

Poster	Entreprenad jan–sept 2026	Egen regi aug–dec 2026	Totalt
Bemanning	1,4	1,6	3,0
Maskiner och utrustning	0,0	0,5	0,5
Lokaler och ytor ute	0,0	0,2	0,2
Förbrukningskostnader	0,2	1,0	1,3
Upphandlade tjänster	11,6	2,0	13,7
Summa	13,3	5,3	18,6

Kostnader i mnkr, 2023 års löne- och kostnadsläge

Under 2026 och 2027 behöver investeringar om totalt 6,2 miljoner kronor göras i maskiner och utrustning. Vi har räknat med två tredjedelar av investeringarna 2026 och en tredjedel 2027. Ytor ute behöver iordningställas 2026 för 1,5 miljoner kronor. Den insatsen kan finansieras inom nämndens parkinvesteringsmedel och tas därför inte upp i tabellen ovan.

Tidplan

En tidplan för övergången till egen regi skulle kunna se ut enligt nedan.

När	Aktivitet
2025	Rekrytera enhetschef
2025	Upphandla maskiner
2025	Leta lokal
Våren 2026	Enhetschef på plats
Våren 2026	Ta fram arbetsmiljörutiner
Våren 2026	Rekrytera en första omgång av medarbetare
Våren 2026	Iordningställa ytor ute
Aug 2026	Iordningställa lokal
Sept 2026	Introducera medarbetare
1 okt 2026	Ta över driften
2027	Rekrytera och introducera en andra omgång av medarbetare

Möjliga samarbeten

Under utredningens gång har vi samarbetat med andra stadsdelsförvaltningar som också har fått sina nämnders uppdrag att utreda parkdrift i egen regi. Tillsammans med Enskede-Årsta-Vantör och Skarpnäck har vi identifierat ett antal möjliga samverkansområden, till exempel lokaler och upplagsytor, transporter, slätterteam, vissa maskiner, upphandlingar, rekryteringar, arbetsmiljörutiner och utbildningar, vissa specialistfunktioner som till exempel besiktningsperson.

Samverkan med angränsande stadsdelsförvaltningar kan vara effektivt och minska kostnaderna. Kostnadsberäkningarna i denna utredning har dock inte tagit med den aspekten.

Fördelar och risker med egen regi

Förvaltningen ser flera fördelar med att bedriva parkskötseln i egen regi. Som arbetsgivare kan staden ge parkarbetare bra anställningsvillkor, och på så sätt åstadkomma god kontinuitet i bemanningen. Vi kan på sikt säkra rätt kompetens bland medarbetarna, något som förhoppningsvis kan ge högre kvalitet i utförandet. Medarbetarna kommer också med tiden att få bättre lokalkännedom och kan se behov och prioritera klokt.

Egen regi skulle också frigöra tid genom att vi kommer bort från dagens system med att beställa och kontrollera. Dagens upphandlade entreprenad består av en huvudentreprenör med flera underentreprenörer. Det gör att kommunikationsvägarna blir långa, vilket inte sällan leder till missuppfattningar och ineffektivitet. Tid som idag läggs på att beställa, kontrollera och kommunicera kan istället läggas på att utföra.

Förvaltningen bedömer också att en verksamhet i egen regi innebär att vi har större kontroll över både utförande och ekonomi. Vi får en annan flexibilitet och kan prioritera som vi själva bedömer är nödvändigt i och med att vi inte är låsta till avtal. Det ger också utrymme för att pröva nya arbetssätt och innovativa idéer. En verksamhet i egen regi kan även ta emot personer som behöver olika former av arbetsmarknadsinsatser och ferieungdomar.

Med egen regi kan vi också komma bort från en del lösningar som systemet har idag. Vi har idag till exempel inte tillräcklig budgetmässig beredskap för att kunna hantera oväntade händelser – en storm, omfattande skadegörelse eller liknande. Det kan hända att vi mot årets slut helt enkelt inte har råd att beställa mer jobb från vår entreprenör trots att behovet finns. Det kan till exempel innebära att förvaltningen inte har råd att forsla bort nedfallna grenar eller städa boplatser och tjuvtippar. Med egna medarbetare finns inte samma begränsningar.

Risker med egen regi handlar bland annat om utmaningar när det gäller kompetensförsörjning – att hitta tillräckligt antal medarbetare med rätt kompetens och till rimliga lönekostnader. Det finns också många risker i arbetet som medför ett stort arbetsmiljöansvar. Vi ser också sårbarheter med maskiner som oväntat kan gå sönder.

Förvaltningen ser inga relevanta jämställdhetsaspekter i denna utredning.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningens utredning visar att parkskötsel i egen regi skulle vara ekonomiskt fördelaktigt, men att de ekonomiska vinsterna är relativt små. Förutom den ekonomiska aspekten ser förvaltningen många andra fördelar med att organisera driften i egen regi – tidsvinster, större flexibilitet att prioritera och pröva nytt, bättre kontinuitet och högre kvalitet.

Förvaltningen ser inga relevanta jämställdhetsaspekter i detta ärende.

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner förvaltningens utredning samt ger förvaltningen i uppdrag att ta över parkskötseln i egen regi från och med 1 oktober 2026.

Gunilla Ekstrand
Stadsdelsdirektör
Farsta stadsdelsförvaltning

Sara Wrethed
Avdelningschef
Farsta stadsdelsförvaltning

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Gunilla Ekstrand, Stadsdelsdirektör	2024-02-12
Sara Wrethed, Ansvarig	2024-02-08